

УДК 811.112.2'367'37

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-1-2>

ЛІНГВОКОГНІТИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ СТРУКТУР У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Коропатницька Тетяна Петрівна,
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
t.koropatnicka@chnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-8076-075X

Метою цієї статті є дослідження порівняння, яке реалізоване порівняльними структурами з маркерами *wie* та *als*, за лінгвокогнітивними параметрами. Структуру та процес порівняння намагаємося подати у вигляді фрейму, схематично, щоб змодельовати перехід від ментальних процесів у свідомості адресата до лінійної мовної структури та від лінійної вербальної структури в об'ємну ментальну одиницю.

Методи. До лінгвокогнітивного аналізу фактичного матеріалу залучено методу моделювання багаторівневих концептуальних мереж (Жаботинська, 1999, 2004, 2008, 2009), розпрацьовану з урахуванням положень фреймової семантики (Мінський, 1979, Fillmore, 1966). Перехід до лінгвокогнітивних методів полягає в застосуванні фреймового моделювання як методу науково-пізнавальної діяльності для репрезентації порівняння як універсальної лінгвокогнітивної моделі знань із метою виявлення закономірностей інтелектуальної та вербальної діяльності адресата. За допомогою фрейму моделюємо перехід від ментальних процесів у свідомості адресата до лінійної мовної структури та від лінійної вербальної структури в об'ємну ментальну одиницю, що є декодуванням інформації, у процесі якого мовна структура проходить крізь утворений реципієнтом фрейм, розгортається й зумовлює в його свідомості відповідні образи та поняття.

Результати. Фрейм порівняння розглянуто як мережеву модель у вигляді вузлів і зв'язків між вузлами (позиціями), які генеруються через пропозиційні схеми, що залежно від категорії ознаки мають кілька варіантів: 1) квантитативна схема (порівняння за кількісним параметром), 2) кваліфікативна схема (порівняння за якісним параметром), 3) схема способу дії (порівняння за акціональним параметром). Фрейм порівняння представлений фреймовими мережами подібності та відмінності, що репрезентовані відповідно субфреймами тотожності, схожості, уподібнення, рівності та протиставлення, несхожості, неподібності, нерівності, варіативності яких зумовлена певними характеристиками ситуації порівняння: ідентифікується якісна чи кількісна ознака; залежить подібність від суб'єктивного сприйняття, чи не залежить від людини; порівнюються концепти однієї чи різних понятійних сфер; актуалізується статична чи динамічна характеристика.

Висновки. Переваги лінгвокогнітивного підходу до процесу порівняння очевидні, оскільки він відкриває широкі перспективи бачення цього феномену у взаємозв'язку з людиною, з її розумовими і пізнавальними процесами у всіх зв'язках із навколишнім світом.

Ключові слова: когнітивна операція порівняння, процес порівняння, фреймове моделювання, фрейм порівняння, когнітивні моделі порівняння.

LINGVO-COGNITIVE STUDY OF COMPARATIVE STRUCTURES IN GERMAN

Koropatnitska Tetiana Petrivna,
Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor of the Departments of Foreign Languages for the Humanities Faculties
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
t.koropatnicka@chnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-8076-075X

Purpose. The objective of this article is the analysis of the comparisons implemented with comparative structures with markers *wie* and *als* due to lingvo-cognitive parameters. The structure and comparison process is schematically presented in the form of a frame. The transition from the mental processes to the linear speech structure and the transition from linear verbal structure to a voluminous mental unit is modeled through a frame.

Methods. Lingvo-cognitive analysis of the considered material involves the technique of multilevel conceptual networks modeling, developed due to the frame semantics. The move towards lingvo-cognitive methods is based on using frame modeling as a method of scientific-cognitive activity to represent comparison as a universal lingvo-cognitive model of knowledge in order to identify patterns of intellectual and verbal activity of the addressee. Using the frame, we form the move from mental processes in the recipient's mind to a linear linguistic structure and from a linear verbal structure to